

Ανάλυση στα γεγονότα

Για την κρίση στα πανεπιστήμια που (θα;) συνεχίζεται

Του ΣΤΑΜΟΥ ΠΑΠΑΣΤΑΜΟΥ

Η διάσταση απόψεων μεταξύ κυβέρνησης και πανεπιστημιακής κοινότητας για την Ανώτατη Παιδεία είναι προφανής.

Λιγότερο προφανές είναι το γενικευμένο ολισθημα ηθικής, ιδεολογικής, πολιτικής και συνδικαλιστικής τάξης, που συνόδεψε τη συναινετική διαπίστωση του αδιεξόδου, στο οποίο κατέληξε πρόσφατα η κυβερνητική απόπειρα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

Αναφέρομαι στο γεγονός ότι κυβερνητικά στελέχη επέρριψαν, επισήμως και μη, ευθύνες στην υπουργό Παιδείας για την αναστάτωση που προκλήθηκε στα ελληνικά πανεπιστήμια. Αναφέρομαι επίσης στο γεγονός ότι σύσσωμη η αντιπολίτευση, όπως και η πλειοψηφία της πανεπιστημιακής κοινότητας, ζήτησαν για τον ίδιο λόγο την παραίτησή της.

Τα επιχειρήματα που επιστρατεύθηκαν ξεκινούν από την επιδερμική διαπίστωση του προφανώς εσφαλμένου χειρισμού του όλου ζητήματος από την κ. Γιαννάκου, περνούν στην κοινοτοπία του ελλειμματικού επικοινωνιακού της αισθητηρίου και καταλήγουν στη μη διαψεύσιμη -και ως εκ τούτου δεοντολογικά επιλήψιμη και επιστημονικά έωλη- απόδοση των συσσωρευμένων σφαλμάτων σε κάποια χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κ. υπουργού...

Οφείλω να υπενθυμίσω εδώ ότι την ευθύνη οποιασδήποτε υπουργικής απόφασης φέρει ολόκληρη η κυβέρνηση, δεδομένου ότι -κατά τεκμήριο- αποτελεί προϊόν κυβερνητικού σχεδιασμού, την υλοποίηση του οποίου καλείται να αναλάβει κατά περίπτωση -μαζί με την ευθύνη που του αναλογεί- ο αρμόδιος υπουργός.

Οφείλω να επισημάνω επίσης ότι:

- 1) η λογική του μαύρου πρόβατου που ακολούθησαν στο ζήτημα αυτό πλήθος κυβερνητικών στελεχών,
- 2) η πρακτική του αποδιοπομπαίου τράγου, στην οποία οδηγήθηκε η αντιπολίτευση και πολλοί άλλοι διαφωνούντες με την κυβερνητική πολιτική στο θέμα της Ανώτατης Παιδείας,
- 3) η στρατηγική της ψυχολογιοποίησης που υιοθέτησαν όλες οι πλευρές, η απόδοση δηλαδή των αιτίων μιας άποψης με την οποία διαφωνούμε, στα (υποτιθέμενα) ψυχολογικά χαρακτηριστικά εκείνων που την εκφέρουν, όχι μόνο δεν συνάδουν με την -έστω και ψευδεπίγραφα- «ορθή» εκφορά πολιτικού λόγου, όχι μόνο υστερούν αισθητικά ως προς την επιβεβλημένη στοιχειώδη «ευπρέπεια», αλλά, κυρίως, είναι εξόχως προβληματικές. Δημιουργούν την (ψευδ)αίσθηση ότι η κυβερνητική υπαναχώρηση είναι ζήτημα διαδικαστικής υστέρησης, ότι οφείλεται με άλλα λόγια αποκλειστικά και μόνο στους λανθασμένους χειρισμούς της υπουργού Παιδείας και όχι στην κυβερνητική εκπαιδευτική πολιτική, η οποία σ' αυτή την περίπτωση είναι απόλυτα ορθή...

Η θυσία, ωστόσο, της κ. Γιαννάκου στο βωμό της κυβερνητικής αξιοπιστίας -ενδεχομένως και αξιοπρέπειας- πλήττει παράλληλα την ευθυκρισία του ίδιου του πρωθυπουργού (συνταγματική ευθύνη του οποίου είναι η επιλογή των υπουργών του) και συνεπώς την εικόνα της κυβέρνησης, δεδομένου ότι, αν πιστέψουμε τα στοιχεία πολλών δημοσκοπήσεων, ο κ. Καραμανλής αποτελεί το βασικό πλεονέκτημα -με όρους εκλογικής αναμέτρησης- της Νέας Δημοκρατίας.

Αυτή η «δαιμονοποίηση» της κ. υπουργού (που ενισχύεται και από τις εμπρηστικές δηλώσεις της ίδιας στα ΜΜΕ) αφήνει όμως έκθετους και όλους τους διαφωνούντες που υιοθετούν αυτή την τακτική: συγκεντρώνοντας τα αντιπολιτευτικά τους πυρά στο πρόσωπο της υπουργού Παιδείας, τοποθετούν στο απυρόβλητο την ουσία των βασικών κυβερνητικών επιλογών για την Ανώτατη Παιδεία και οδηγούνται έτσι στον ολισθηρό δρόμο της ιδεολογικής ασάφειας, της (ψυχο)λογικής αντίφασης και της ασόβαρης πολιτικής αντιπαράθεσης.

Εκτός και αν η στοχοθέτηση της κ. Γιαννάκου αποτελεί κυβερνητικό ελιγμό με σκοπό την παροδική εκτόνωση της δυσαρέσκειας που δημιουργήθηκε και παράλληλα στρατηγικό ελιγμό ορισμένων άλλων πολιτικών φορέων, οι οποίοι, επειδή ακριβώς συμφωνούν με την προτεινόμενη μετάλλαξη της Ανώτατης Παιδείας στη χώρα μας, θεωρούν πως μπορούν με τον τρόπο αυτό να οδηγηθούν σε μια εύκολη -αν και ανούσια- αντιπολιτευτική νίκη.

Ωστόσο όσοι θεωρούμε ότι:

- i. οι αιώνιοι φοιτητές δεν αποτελούν μείζον πρόβλημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας, αφού, αν και είναι αναμφισβήτητα ελληνική πρωτοτυπία, ουδεμία οικονομική ή ακαδημαϊκή επιβάρυνση επιφέρουν,

ii. η ανάθεση της αρμοδιότητας της άρσης του πανεπιστημιακού ασύλου από τη Σύγκλητο στο Πρυτανικό Συμβούλιο, αν και ενδεχομένως επιλύει κάποια γνωστά πρακτικά προβλήματα επειδή η απόφαση θα λαμβάνεται πλέον από ένα ολιγάριθμο όργανο, δημιουργεί χειρότερες δυσλειτουργίες, δεδομένου ότι οι πρυτανικές αρχές αποκτούν αιφνιδίως αρμοδιότητες εισαγγελέα και εξουσίες χωροφύλακα, ασύμβατες και οι δύο με την ιδιότητα του πανεπιστημιακού δασκάλου,

iii. η εκλογή των πρυτανικών αρχών με καθολική ψηφοφορία των φοιτητών, αν και θεωρητικά αποδυναμώνει το ρόλο των (κομματικών) φοιτητικών παρατάξεων, στην ουσία ενισχύει τις μεγαλύτερες εξ αυτών -οι οποίες και έχουν τις περισσότερες δυνατότητες μαζικής κινητοποίησης ψηφοφόρων- ενώ παράλληλα αφήνει ανέπαφη την όποια «διαπλοκή» μεταξύ υποψηφίων και εκλεκτόρων, δεδομένου ότι, ως γνωστόν, η δυνατότητα σύναψης «πελατιακών» σχέσεων δεν περιορίζεται στο χώρο των φοιτητικών παρατάξεων, αλλά επεκτείνεται και στις πυκνές τάξεις όλων των «υπό εξέλιξη» μελών ΔΕΠ,

iv. η αξιολόγηση πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και μελών ΔΕΠ, όσο και αν θα ήταν χρήσιμη και απαραίτητη αν γινόταν με αυστηρά ακαδημαϊκά κριτήρια, έτσι όπως την επαγγέλλεται το ΥΠΕΠΘ ασκόπως και αστόχως θα εμπορευματοποιήσει την πανεπιστημιακή έρευνα σε μια χώρα πενιχρών προδιαγραφών και δυνατοτήτων τεχνολογικής, βιομηχανικής και επιχειρηματικής ανάπτυξης και, αντί να αποτελέσει μοχλό βελτίωσης των καλύτερων εξ ημών και ενίσχυσης των ασθενέστερων, θα μετατραπεί σε εργαλείο τιμωρίας και καταστολής όσων αρνούνται να συμμετάσχουν στην «ΙΕΚοποίηση» των ελληνικών πανεπιστημίων που θα καταρτίζουν πλέον και θα πιστοποιούν χωρίς να παράγουν και να μεταδίδουν έστω και στο ελάχιστο κάποια θρύψαλα επιστημονικής γνώσης,

v. η δυνατότητα λειτουργίας μη κρατικών πανεπιστημίων ούτε τη φοιτητική μετανάστευση θα περιορίσει (αφού οι «εύποροι» -ενδεχομένως και μετρίων γνωσιακών ικανοτήτων- επίδοχοι επιστήμονες θα εξακολουθούν να πηγαίνουν στα «καλά» πανεπιστήμια του εξωτερικού), ούτε βέβαια θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητα του Δημόσιου Πανεπιστημίου, αφού πλέον, σύμφωνα με τις κείμενες ευρωπαϊκές διατάξεις, η μέχρι σήμερα κρατική επιχορήγηση προς τα κρατικά πανεπιστημιακά ιδρύματα θα μετατραπεί σε επιδότηση που θα δικαιούται οποιοσδήποτε έχει κατοχυρώσει συνταγματικά το δικαίωμα παροχής υπηρεσιών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης...

Ολοι εμείς λοιπόν είναι καιρός να πάψουμε να θεωρούμε πως αυτή τη στιγμή το πρόβλημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας είναι η υπουργός Παιδείας. Οχι προφανώς γιατί δεν έχει ευθύνες - και μεγάλες- για πολλά από όσα έγιναν και για ακόμα περισσότερα που (ευτυχώς) δεν έγιναν. Αλλά απλώς επειδή δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι κλήθηκε να διεκπεραιώσει μια «υπόθεση», η εμβέλεια της οποίας ξεπερνάει κατά πολύ τις αρμοδιότητες και δυνατότητες οποιουδήποτε κυβερνητικού στελέχους, όσο ψηλά και αν βρίσκεται αυτό.

Τέλος, καιρός είναι να αναλογιστούμε αυτό που οι φοιτητές των (απαξιωμένων) κοινωνικών επιστημών γνωρίζουν ήδη. Οτι, δηλαδή, το ανάχωμα στις αντιεξουσιαστικές προτάσεις και απόψεις στήνεται καλύτερα μέσα από τη σύνδεση του συγκρουσιακού μηνύματός τους με αυτούς που το εκφέρουν. Ενώ, αντίθετα, η αντίσταση στις εξουσιαστικές θέσεις είναι αποτελεσματικότερη όταν βασίζεται στη γνωστική επεξεργασία - προς ακύρωση- της επιχειρηματολογίας τους.

* Καθηγητής Πειραματικής Κοινωνικής Ψυχολογίας, πρύτανης Παντείου Πανεπιστημίου